

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ
SÜRELİ YAYINLAR

KAYIT NO: 50.376.37

ADI: 19. Mayıs

CİLT:

SAYI: 105

YIL: 1949

19 MAYIS

Aylık kültür ve sanat dergisi

İÇİNDEKİLER

Demokrasi ve Kanun

Geçti (Şiir)

İşçi Sigortaları ve Samsun

Ramazanda adli suçlar neden azalır

Canik Dağları'nda (Şiir)

Tütüncü maden köylerinde bir gezi

Seydikutbitdin (Şiir)

Altın kapı aralığından (Şiir)

Şiire dâir

Cenge giderken (Şiir)

Şiir ve musikinin doğuşu

Dul bir Bayan (Hikaye)

Necmi MEMİŞYAZICI

Samih YERTUT

H. Âli ÖZGÜR

Dr. Vakur SAĞMEN

Bahrî ULAŞ

M. SÜHEYL ESEN

Sabahat ACUNER

Nezih CANSEL

Samih YERTUT

F. Salim ÖZYURT

Cemal SANER

H. ONAY

Demokrasi ve Kanun

Necmi Memişyazıcı

Bir milletin kendi mukadderatına yine kendisinin sahip olmasını ifade eden demokrasi, bir hürriyet rejimidir. Tabiidir ki, hürriyet rejmi içinde halkın muhtelif görüş ve duyuları vardır ve bunları izhar etmekte geniş bir serbestiye sahiptir.

Aslında, milletin yükselmesini ve refah seviyesinin artmasını temin etmek gibi mukaddes bir hedef için mevcut olan bu serbestinin acaba bir hududu yok mudur ?

Yani insan (hürüm), (serbestim) diyerek hatırına geleni; arzusunun uyanımı yapacaktır. ?

Demokrasi ve hürriyetin bu manada anlaşılması, orada hürriyet rejiminden beklenen faidenin iflâsını ifade eder. Çünkü insan düşündüğünü ve arzu ettiğini yapmaya tam selâhiyeti olduğu gün yaşadığı cemiyet izmihlâle mahkûmdur.

Bu sebeptendir ki : Demokrasi idaresi herşeyden önce bir kanun rejimidir.

Cemiyetin nizamını korumak maksadile vaz edilen kanunlara mutlak surette riayet şarttır. Serbesti ve hürriyet kanunların çerçevesi dahilindedir.

Diğer taraftan, hürriyetin muhafazası içinde kanunlara, nizamlara ihtiyaç vardır..... ve hürriyet ile kanun ; bir birini tamamlayan unsurlardır.

*
*
*

Bilhassa, demokrasi idaresine yeni yeni ayak uydurmağa çalışan Devlet idarelerinde ; rejmin bir (kanun rejmi) olağı pek lâiki ile kavranamamak tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Zira uzun müddet kademeli bir serbesti içinde yaşayan kitlelerin

5037637
1949, 105

GEÇTİ

Çekildi son gölgeler,
İndi derin bir huzur, dallar altına,
Altın hayalleri sürükledi güneş,
Bulutlarla toprağın buluştuğu yere,
Tevekküle dalan insanı
Açıldı, hayatı gizleyen perde

* *

Düştü, takvimden yapraklar ağır, ağır,
Kuşlar söyledi dallarda aşk türküleri,
Buluştı akşam üstleri.
Pınar başında köylü kızları
Ve yıldızlar süsledi geceleri.
Düğünler, dernekler kuruldu
Kimi gelin, kimi güvey oldu arkadaşların ;
Ebediyete açtı bazısı kanat
Çekildi son gölgeler,
Ne kadar boş geçti hayat

Samih Yertut

bir zemberek gibi boşanması ihtimali olağan hadiselerdendir.

Nitekim, zaman zaman demokrasi idaresinin verdiği geniş hürriyeti, kanun ve nizamı bertaraf ederek, şahsi düşüncelerinin istedikleri gibi tahakkuku manasına almak isteyenler olmuştur.

İşte bu kıbil düşüncelerin tehlikelerini karşılayan yegâne kudret kanundur.

Şu cihet bilinmelidirki; şu veya bu hedefe varabilmek için tartışılan fikir manzumelerinden, memleket için beklenen faide kanun ve nizam dahilinde hareket etmek serbertisi ile mümkün olur.

Bu yolun dışındaki her hareket anarşidir.

İşçi Sigortaları ve Samsun

Hasan Ali Özgür

4763 sayılı kanunla 945 yılında kurulan Çalışma Bakanlığı ilk hamlede memleketimizdeki işçilere iş emniyetlerini, istikballerini ve sağlıklarını korumak ve 1-7-946 tarihinde yürürlüğe girmek üzere 4772 sayılı (iş kazaları, meslek hastalıkları ve Analık sigortaları) kanununu 27-6-945 tarihinde Büyük Millet Meclisince kabul edilmiştir.

Bu kanunun işçilere temin ettiği sosyal yardımları sağlamak üzere 1-1-946 tarihinde faaliyete geçen işçi sigortaları kurumu, kanunun 1-7-946 tarihinde yürürlüğe girmesi dolayısıyla memleketimizin sanayii gelişmiş ve işçi kesefeti bulunan yerlerinde şubeler açmış ve bu ara Samsun'da da acentalık halinde 1-8-1946 tarihinde faaliyete geçmiştir.

Kuruluşundaki maksat ve gayelerin 4772 sayılı kanunda belirtilmiş olan işçi sigortaları kurumu işçilere :

- a) İş kazası
- b) Analık
- c) Meslek hastalığı

gibi hallerde yardımlar sağlamaktadır. İşçilerin bu kanunun sağladığı yardımlardan faydalanabilmeleri için İşçi Sigortaları Kurumuna ismen kayıtlı bulunmalarına lüzum olmadığı gibi bunun için her hangi bir sigorta primi ödemekle de mükellef değildirler. Bu yardımlardan faydalanabilmek için yalnız 3008 sayılı (İŞ KANUNU) nun uygulandığı işyerlerinde çalışmış olmaları kâfidir.

Kuruluşundan bugüne kadar geçen zaman zarfında 4. cü senesini idrak eden İşçi Sigortaları Kurumu

Samsun Şubesinin bu müddet zarfındaki faaliyetinin Samsun ve Bölgesine dahil diğer illerdeki işçilere sağladığı yardımların çeşidini ve miktarını gözden geçirmeden evvel kanunun İş kazası, analık ve meslek hastalığı gibi hallerde yaptığı yardımların şekillerini, miktarını ve bunlardan faydalanabilmek için işçilerin ne gibi şartları yerine getirmiş bulunmaları gerektiğini gözden geçirelim.

A) - İŞ KAZALARINDA :

Şüphesiz en basit bir işin bile kendisine göre ve kendi çapında bir tehlikesi vardır. Önleyici tedbir alınmadığı ve gerekli dikkat gösterilmediği takdirde insan daima kazaya uğrayabilir. Nitekim istatistikler kazalarda daima uğrayanların büyük çapta ihmal veya dikkatsizlikleri bulunduğunu tesbit etmiştir. 4772 sayılı kanunda işyerinde çalışırken ve bir kasit eseri olmadığı anlaşılan iş kazasına uğramış olan işlere :

1 - Tedaviye muhtaç bulundukları deverede :

Doktor, ilaç, hastahane ve sair masraflarıyla birlikte ayrıca kazaya uğrayana günlük kazancının : bakmaya mecbur olduğu kimseleri bulup bulunmadığına ve hastanede veya ayakta tedavi gördüğüne göre % 25 ilâ % 75 şine kadar günlük ödenek verilir.

2 - Malûliyetleri halinde :

Ugradıkları iş kazası sonucu iyileşemeyip malûl kaldıkları takdirde malûliyetlerinin çalışma güçlerinden kaybı nisbetinde ve malûliyetlerinin

devamı müddetince dâimi bir gelir bağlanır.

3 - Ölümleri halinde :

(Kanunen bakmaya mecbur olduklarını bildirdikleri geride bıraktığı hak sahibi kimselerine daimi bir gelir bağlamak suretile gerekli yardımları yapmaktadır.

İş kazasına uğramış bir işçinin kanunun sağladığı bu yardımlardan faydalanabilmesi için yukarıda belirtildiği veçhile 3008 sayılı iş kanunu içerisinde anılmış bir işyerinde çalışırken İş kazasına uğraması ve uğranılan kazada kendisi tarafından hazırlanmış bir kasit eserinin mevcut olmaması lâzımdır.

B - ANALIK VAK'ALARINDA :

Analık vak'alarını kadın ve erkek işçi olmak üzere iki kısımda mütalea etmek mümkün olduğu gibi analık yardımını da gebelik ve doğum olmak üzere iki kısma ayırmak mümkündür. Bu yardımlardan faydalanabilmek için yine 3008 sayılı iş kanununa tabi bir veya bir kaç işyerinde :

a) Kadın işçilerin gebelik veya doğum yardımına hak kazandıkları tarihten önceki 6 ay içinde en az 3 ay

b) Erkek işçinin ise karısının doğum tarihinden (yani çocuğunun dünyaya geldiği tarihten) önceki bir yıl içinde en az 6 ay çalışmış bulunması ve bunun belgelenmesi şarttır.

Analık yardımı :

10 lira gebelik (gebeliğin doğumdan önce bildirilmiş olması şartıyla verilir.)

50 lira doğum yardımı (doğumun takip eden 40 gün içinde bildirilmesi şartıyla verilir.)

60 lira emzirme ödeneği (çocuğun canlı olarak doğması halinde verilir)

olmak üzere maktu 120 liradır.

Erkek işçi karısının gebeliğini doğumdan önce bildirmek ve karısı ile yeni doğan çocuğun doğumundan önce evli olduğunu belgelemek ve çocuğu dünyaya geldiğini 40 gün içinde işçi sigortaları kurumuna diplomalı ebe veya doktor raporiyle veyahutta doğan çocuğun tasdikli nüfus hüviyet cüzdanının suretini göndermek suretiyle yukarıda yazılı 120 lira yardımı alır. Gebelik doğumdan önce bildirilmediği takdirde yalnız 10 lira gebelik ödeneği verilmez, keza doğum 40 gün içinde bildirilmediği takdirde yalnız 50 lira doğum ödeneği verilmez. İkiz ve üçüz ve daha fazla doğumlarda bu yardımlar her çocuk için ayrı ayrı ödenir.

Kadın işçide evli olup olmadığı aranmaksızın yukarıda yazılı hususlar yerine getirildiği takdirde 120 lira maktu ödenek verildikten başka doğumdan önceki gebeliği sırasında 3-6 ve doğumdan sonrada 3-6 şar hafta içinde çalışmamak (kiilk üçer hafta kanunen çalışması yasaktır) ve gündelik almamak şartıyla çalışmadığı bu günlere ait günlük kazancını % 70 şı kendisine sigortaca ödenir.

C- MESLEK HASTALIKLARINDA :

Umumî hastalıklarla meslek hastalığını birbirinden tefrik etmek gerekmektedir. Kanun meslek hastalığını şu şekilde tarif etmiştir : - Sigortalı işçinin çalıştırıldığı işin mahiyetine göre tekrarlanan bir sebep veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya daimi hastalık veya sakatlık halleridir. - Buna göre bir çok yerlerden çalıştıkları işlerin yürütümü ile ve meslekleriyle hiç

alâkası olmayan hastalıklarına yardım yapılmak üzere müracaatta bulunulduğu görülmüştür. Bu bakımdan bu hastalıklara kurumca şüphesiz bir yardımda bulunulmamaktadır. Aşağıda verilen misalle bu hususta daha müsbet bir bilgi edizilmiş olur.

Meselâ : Şarbonlu hayvanlardan ve bunların mahsullerinden geçen kara kabarcık ve dahili şarbon (akciğer ve hazım borusu hastalığı) ele alalım .

Mezbaha ve kasaplık işlerinde her türlü mezbaha bakiyeleriyle yün, tiftik, deri, kıl ve kemik gibi hayvan, maddelerle ilgili kürkçülük, eğercilik, saraçlık tarakçılık ve fırçacılık gibi buna benzer sanat işlerinde çalışan kimselerin bu hastalığa tutulması meslek hastalığı sayılabilir. Fakat bunun haricinde meselâ yol işinde çalışan bir işçinin bu hastalığa tutulmasının mesleği ile hiç bir alâkası bulunmadığı aşikâr olduğuna göre bu işçinin bu hastalığının meslek hastalığı sayılması mümkün değildir.

Sene	Analık	İş Kazası	Meslek Hastalığı
946 altı ay	118	89	2
947	534	129	6
948	1106	209	25
949 altı ay	779	153	34

Yukarıda görüleceği üzere Kanunun sağ'la lığı yardımlardan faydalananlar gittikçe çoğalmakta olduğu gibi Kurunda bu yardım nisbetlerini kurulduğu günden bu güne kadar artırma yolunda gitmiştir. Bu müracaatlardan kanunen hak kazananlara 948 yılı ve 949 altı ayı içinde ödenen miktarları da rakkamla görelim.

Analık yardımları

Gebelik yardımı	Doğum yardımı	Emzirme ödeneği	Gündelikler Lira Kr.	Sağlık ve tedavi yardımları	Umumî yekûn Lira Kr.
948 6540,00	45760,00	39570,00	25242,00	117.05	117229,12
Altı ay 949 4010,00	26200,00	32095,00	11534,55	—	73839,65

Meslek hastalıklarında da :

a) Tedaviye muhtaç bulundukları devrede (Kanunen 64 haftayı geçmemek şartıyla)

b) Malûliyetleri halinde

c) Ölümleri halinde

Aynen iş kazalarında olduğu şekilde yardım yapılır.

4772 sayılı Kanunun İş kazası, analık ve meslek hastalığı gibi hallerde ne şekilde yardım yaptığı ve bunlardan sigortalıların ne şekilde yardım gördüklerini açıkladıktan sonra Samsun'da evvelâ mütevazî bir acentalık halinde faaliyete geçen ve zamanla İl vilâyet hududu içersine alan bir Şube Müdürlüğü halinde faaliyetini genişleten İşçi Sigortaları Kurumu Samsun Şubesinin gittikçe artan faaliyetini müsbet rakkamlarla aşağıda görmüş olalım.

Şubeye 946 947-948 yılları ve 949 yılının ilk altı ayı zarfında gerek analık gerek kaza ve gerekse meslek hastalıkları için müracaatlar aşağıda gösterilmiştir.

İş kazaları ve Meslek Hastalığı

Doktor ve Hastane ücretleri	Nakil ilaç vesaire	Geçici işgöremezlik ödeneği	Cenaze masrafları	Umumi yekûn
948 Yılı 9636,12	1544,01	15320,92	1101,00	27602,05
949 Altı ay 5332,13	2594,66	11339,74	280,00	19546,53

Sene	Malûliyet Lira Kuruş	Ölüm Lira Kuruş
946	2559 , 34	3885 , 62
947	3344 , 48	5543 , 25
948	4087 , 34	6363 , 98

Bu rakkamların tetkikinden, 949 yılının ilk altı ayı içinde her üç halde yapılan yardımların 948 de yapılan yardımın 3-2 sine takabül ettiği görülmektedir. Keza bu rakkamlara bir yıl evvel muamelesi ikmal edilmiş olup (sene sonunda müracaat edilmesi veya hastalığın ve tedavinin elân devam etmesi dolayısıyla) ertesi yıla devreden ve ödenekleri başka tertipte verilen vak'alara ve malûliyet ve ölüm hallerinde bağlanan daimi gelirler dahil değildir.

İstatistiki rakkamlara göre 948 yılı sonuna kadar vaki malûliyet ve ölüm vak'alarının Kuruma maliyetle-

ri aşağıda görüleceği veçhiledir.

948 senesi sonuna kadar Kurum 327 malûliyet ve 400 ölüm vak'asına yardım yapmaktadır ki bu rakkamlarla çarpımının vereceği miktar bu gibi hallerde yapılan yardımın vüs'atı hakkında kâfi bir kanaat verecektir.

Hülâsa :

Kurum müsbet ve verimli bir şekilde Türk işçisinin sağlığını ve emniyetini sigortalamış ve ona hali hazır durumunda emniyetle vazifesine devam imkânını sağlamıştır. Yeni kabul edilen (İhtiyarlık Sigortası) Kanunu ile de istikbalini emniyete almış olacaktır.

Ramazanda adlî suçlar neden azalır?

Yazan : Dr. Vakur Sağmen

Elimdeki istatistiklerden edindiğim neticelere göre Ramazana tesadüf eden ayda diğer aylara nazaran o/o 30 nisbetinde adlî suçlarda hissedilir önemli bir azalma mevcut olduğu tesbit edilmiştir. Her ne kadar yaz ayları zarfında adlî suçların ve bu suçları işliyenlerin miktarları fazlalaşmakta ise de Ramazan gelince birdenbire hissedilir bir azalma görülmektedir.

Bilhassa S a m s u n ve havalisinde Ramazanda bir çok kimse oruç tutar. Ve bütün Ramazan müddetince muntazaman camiye gider, namaz kılar, vaiz dinler daimi bir şekilde dinî telkinat altında kendini bulundurur, nefsinin fena şeylerden korur. Böyle bir günde sık sık işitip duyduğumuz bir cümle :

- (Bu gün oruçluyum, bu mübarek günde beni günaha sokmadır). İçki sarfiyatı da önemli derecede azalır. Ramazan ayı içkili, lokantalar, meyhaneler, eğlence yerleri için kâr getirmiyen bir ay olarak telâkki edilir ve dolayısıyla bayram sabırsızlıkla beklenir. Zina, katil, sarhoşluk hattâ hırsızlık vak'alarında bile

hissedilir bir azalma vardır. Bütün sene, gece gündüz içki içen ayyaşlardan bir çoğu Ramazan diye ağızlarına bir müddet içki koymazlar. Hatta bu hususta o derece ileri gidilir ki, musiki ile meşgul kimseler sazlarını da çalmazlar ve bir köşeye bırakırlar.

Ramazan ayı ibadet ve nefsi islâh ayıdır. Ahlâk ve faziletin kendisini hissettirdiği ve gösterdiği bir aydır.

Memlekette karaborsacılık bir aralık epey tahribat yaptı. Bu haram yiyicilerin acaba kaçta kaç cezasını bulmuştur ? Daha nice suçlar vardır ki kanunî yollarla ve insan adaletile bunların tecziyesi her zaman kabil olamıyor. Bir kere bir suçlunun ceza görebilmesi için, işlediği suç işleyip işlemadığının tesbit edilmesi lâzımdır. Ender dahi olsa bunun her zaman kabil olmadığını kabul etmeliyiz. Filanca rüşvet alıyor denir ; veyahut filanca zinae diyor denir. Yahut şu veya bu filan yetimin hakkını yiyor denir. Daha bunun gibi herkes hakkında bir çok şeyler söylenir. Bunların bir takımı

Canik Dağları'nda

-Halil Soyuer'e-

Canik Dağları'nda; avcılar gezer
Genç kızlar boynuna papatya dizer
Çektiğim acıyı bilmem kim sezer

Vurmayın avcılar vurmayın beni..
Vurupta yârimden almayın-beni...

* *

Canik Dağları'nda; şalvarlı kızlar
Birini kurt yedi yüreğim sızlar
Vurursanız beni şahit yıldızlar

Vurmayın avcılar vurmayın beni..
Vurupta yârimden almayın beni..

Canik Dağları'nda; çiçekler açar
Dal fistanlı kızlar neş'eler saçar
Aldığım yaradan sol yanım naçar

Vurmayın avcılar vurmayın beni..
Vurupta yârimden almayın beni...

Bahrî Ulaş

dedikodudan ibarettir. Lâkin içinde doğru olanları da vardır. Ve adli takibattan yakasını kurtarmış, olanlar da vardır. Birisi vurulur, ölür. Bir kaç kişiyi suçlu diye yakalarlar. Senelerce mahkemesi sürer. Suç isbat edilemez. Ve adamlar beraat eder. Peki asıl suçluya ne oldu ? Bunu cevabını her zaman vermek kabil olmaz.

Onun içindir ki sıkı ahlâk ve dinî terbiye görmüş bir kimsede her şeyden evvel bir Allah korkusu bulunduğu fena hareketlerden sakınır. Çünkü bilir ki, işlediği suçun cezasını dünyaya veya ahrette mutlaka görecektir. Ve bundan kurtuluş yoktur.

Din demek fazilet demektir.

İnsanların birbirlerine karşı olan muâşeret ve geçinme yollarını gösteren ve tatbik ettiren muazzam bir nizam demektir. Zayıfları koruyan, kavilleri itidale sevkeden, dünya yüzünde sulhun idamesini ve ruh istirahatının bakasını temin eden bir kaynak demektir.

Dini ve ahlaki terbiyesi olmayan bir kimseden her türlü fenalık beklenebilir. Iradesi zayıftır, nefesine hakim değildir, hatır ve gönül kırar, eline düşen her kötü fırsattan istifade etmeğe kalkışır.

Dünyayı felâkete sürükliyen her hareket dinî akideleri ortadan kaldırmakla başlamıştır. Buna dair yakın misaller vardır. Zira dinî tesirlerden uzak kalan bir kimsenin gözü artık iyiyi kötüden tefrik edemez olur. Delâlete uğramıştır. Doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden, sağlamı çürükten ayırt edemez artık Gözleri kör, kulakları sağır, ruhu hissiz olmuştur.

İşte Ramazan ayı bu bakımlardan tesirini göstermekte ve yukarıda da bir nebze bahsettiğim gibi adli suçların azalmasını temin etmektedir. Yalnız dikkat edelim de, Bayram geldi diye, kendimizi birden kapup koyuvermiyelim. Ve bir yıl müddetle Ramazanın nefsimizde yarattığı salâh ve felâhı muhafazaya gayret gösterelim.

Tütüncü Maden Köylerinde Bir Gezi

VI

M. Süheyl Esen

Gözümü açtığım zaman ev sahiplerinin çoktan kalkıp iş ve güçlerle meşgul olduklarını gördüm. Doğudan ve yemyeşil tepelerin ardından doğan güneş insanın kalbini ümit ışıklarıyla yıkıyor adeta..

Katıksız halis sütümüzü yudumlar ken yine de ihtiyarsız çeşitli konulara temas ediyoruz. Onlar beni Karaperçinden uğurlarken. kısa zamanda teessüs ediveren samimî dostlarından üzülerken ayrıldım dersem bir gerçeği ifade etmiş olurum. Temiz yürekli dostlarım beni köylerinin dışına kadar geçirdiler. Ve ayrıldık.

Serin sabah rüzgârının yüzümüzü okşadığı koyu, nefti ormanda gezerken neşeli ve keyifliyim. Uzaklardaki tarlalarda kadınlar öbek öbek yayılmışlar. Karıncaları imrendirecek bir ustalık ve alışkanlıkla çalışıyorlar. Ne tuhaf ? Şehirdekinin aksine köylerde bütün yük ve ağırlık kadınların omuzlarında.. Muhakkakki köylü kadın erkeğinden daha çok çalışıyor. Tarlada çalışan kadının işi bununla bitmez koyun ve inekleri sağan, ekmeği yuğuran, çocukların karnını doyuran, çamaşırını yıkıyan kadındır. Hatta üstelik erkeğini de memnun etmek ve onun gözüne girmek mecburiyetindedir..

Şehirli erkeklerin istinasız kılıbıklığı buralarda tamamen tersine ve aksine. Neslimizin ve yahut daha doğru bir tabirle cinsimizin yegâne tesellisi bu.. Hatta züğürt tesellisi de olsa..

Yolumuz bir çeşmeye rastladı. Ve tam hayvanın ayakları altında kara bir yılan bana doğru yükseliyor. Lâkin bakışlarındaki yalvarış o kadar bâriz ve belli ki.. Yanımdaki adam onu öldürmek istedi manî oldum. Yılan oradan uzaklaşınca kadar bekledim. Yoldaşım efendi dedi iyi etmedin. Nerede olursa olsun yılanın başını ezmek gerektir. Belki doğrudur. Belki de ileride bir ağaç altında dinlenirken gelip beni sokabilir. Evet amma böyle olmasına rağmen onun da yuvası, yavrusu ve eşi vardı.. Onu niçin öldüreyim. ben ?

Bana dokunmıyan yılan bin yaşasın... Bilmiyorum ne kadar sonra harap değirmeni ve onun esrarlı kız taşını arkamızda bıraktık.

Yukarı çinik köyünde cami meydanında yorgunluğumuzu giderirken sohbete daldık. Şimdi ölmüş olduğunu öğrendiğim köy imamı ile dinî bahislere geçtik. Köyde düğün olmasına rağmen, köy düğünlerinin değişmez yegâne eğlencesi olan davul ve zurna yoktu. Sebebini sordum. Köylüler hoca çaldırmıyor günahmış dediler Bu defa hocaya baktım. Hoca fütursuz evet dedi günah olduğu için ben çaldırmıyorum.. Hayır diyorum hoca efendi hazretleri yanıyorsunuz. Buna müdahalen doğru değil.. bırak eğleninler. Bu hem onların hakkı hem de köylerin kadim adettir bu.. Hoca mini mini kurnaz göz-

lerini fırıl fırıl döndürerek bana yaklaşıp kulağıma eğilerek efendi dedi sen bu yukarı Çinik köyünü bilmezsin ? Bunlara davulu zurnayı çaldır-dın mı bunu bahane edip içiyorlar. Bunun sonu da nedir bilirmisin ? Bir kaç yaralı...

Acaba hoca sahiden haklı mı idi.. Kim bilir belki. Köyün asayişile yakından ilgilenen hocaya artık itiraz etmek istemedim. Çünkü bu köyde galiba bir kaç yaralama ve adam öldürme hadisesi olmuştu.

Bu mıntakanın en büyük ve en zengin köyü olan aşağı Çinik köyünde Kara Alinin evindeyim. Evin her tarafı tertemiz ve tertipli. Kara Ali tarihte bir çok kelleler uçuran adaşına her halde hiç benzemiyor. Cellat Kara Aliyi tanımamakla beraber misafir kaldığım ev sahibimiz gibi asla sempatik değildi muhakkak..

Tam bu sırada bahçede bir tüfek patladı, Yerimden sıçradım. Kara Ali gülerek korkma canım diyor. Çocuk bahçede piliç tutamayınca çiftte ile avlamıştır. Köylerdeki piliçler şehirdeki gibi kümese alışık olmadıklarından burada güpegündüz kolaylıkla ele geçiremiyoruz. Kusura bakma dedi..

Radyoda köylerin artık lazımı gayri müfariği oldu. Bir çok evlerde var. Bunların adetleri her yıl bir az daha artmaktadır. Devletin bu sırada halk tipi ve tutar bedeli elli lirayı geçmiyen radyolar imali hakkındaki gayretinin bir an evvel başarmasını temenni ediyorez. Ancak radyo idarecilerinin köylü ile daha yakından ve daha özden alakalanmaları ne

kadar iyi olur. Radyo hava şartlarına ait raporunu okurken hiç birimizin anlamadığı (Kümülus) tabirini kullanmaktan vaz geçse ne olur sanki... Kıyamet kopmaz ya ? Hele şu tarım saatlerindeki mühendis dilinde bir tarafa bırakıp onların anlayacağı dilden konuşsak hiç fena olmayacak.

Çinik köylülerin tek geçim vasıtası burada da yine tütün. Tütün öyle mübarek bir nesneki köylü çoluk çocuk bunun üstüne evlatları gibi titriyorlar. Hakları da var. Bütün refahları bu altın varakalara bağlı..

Aşağı Çinik köyünün meşhur Recep ağası. Şehrimizde de bir hayli tanınmıştır. Yaşını başını almasına rağmen onun şimdi bütün derdi iki adede varan hanımlarının sayısını üçe çıkarmak.. Onu dinleyince hak vermemek kabil değil.. çocuklara ve ev işlerine ikisinin kâfi gelmediğini bütün delillerle isbata çalışıyor. Kahkahalarla gülmemeğe imkân yok. Rece ağa mutlaka evinin, tarlasının ve bahçelerinin bütün işlerini nikâhlı hatunlara yaptırmak sevdasında..

Recep ağa bir zamanlar balkanlarda bulgarlara öylesine kan kusturmuş ki anlatmakla bitmez bu. Simdi karşımızdaki kanapede uslu uslu oturan bu adamın macera ve mukibelerini yazsaydım belki de mini mini kitap olurdu. Recep ağadan kurtulmak için Bulgarlar adamcağızın kellesine bir hayli da para vaad etmişler amma o ne yapıp yapmış kellesinin kendisine daha lüzumlu olduğunu idrâk ederek ana vatana kapağı atabilmiş..

Kee be Esen diyor o dumuz çetecilerin kaç tanesinin başını şu

SEYDİKUTBİTDİN (*)

Ulu ulu selvileri
Serin serin eser
Uyumaya kal bir kere . .
Çimen çimen kokar
Seydikutbitdin . . .

Havası güzel
Ve denize nazırdır
Her şey ayak altı
Yeşil yeşildir
Seydikutbitdin . . .

Sakinleri iyi insanlardır
Ne yan gözle bakılır komşu kızına
Ne de çocukları kapı önünde oynar
Velhasıl
Karışılmaz etliye sütliye . . .

Yirmi yılı geçti
Artık öğrendim bakkalın hilesini
Sevemiyorum namert dostu
Lâzım bir tebdili hava
Lâzım efendim
Razı değilse de annem.

Sabahat ACUNER

(*) Mezarlık adı

ellerimle kopardım bir bilsen.. Ben diyor eşkiya değildim lâkin onların bize yaptıkları sonsuz işkence ve zulüm yüzünden çoluğumu çocuğumu bırakıp dağlara çıktım. Evvel allah intikamımı aldım. ve sözlerine ilâve ederek şimdi kızılar bulgarlarla el ele verip Türklere eziyet yapıyorlar-mış. Elimden gelse ihtiyarlığıma bakmadan tüfeğimi alınca yine de peşlerine gitmek için can atıyorum diyor.

Recep galiba haksız değil. Türk kanını helâl sayan bu hâramilere

ders verecek gün de gelecektir elbet. Biz Türkler vekarlı olmasını, sabırlı kalmasını bilen insanlarız. Beşeriyet masum kanı döken ve dökmek isteyenleri daima lânetle anıyor ve anacaktır,

Daima köylerde benim kahrımı çeken ve bana her zaman elinden gelen yardımını esirgemeyen Recep ağaya minnetle bakıyorum. zalimlerin kanını döken bu nasırlarmış elleri sıkarken onları öpmek bile isterdim. Var ol Recep ağa..

(Devam edecek)

Altın Kapı Aralığından

PAUL ELUARD'dan Çevirenler :

Nezih Cansel—Erol Cansel

Şöyle bir bakıverdik mi
Kardan örtüler pırıldar
Yaklaşan güneşin altında

Açar pencereler kollarını
Bütün iyilik yolu boyunca
Açarlar ellerini
Ve kuşlar geceleri açar gündüzleri açar
Ve çocukluğun yıldızları
Geniş maviliklerin dört bucağında
Söylerler ufacık şarkılarını
Büyük bir istekle

Şöyle bir bakıverdik mi
Korkunun zehiri yok olur
Kaybolur incecik körpe çimenlerde

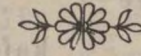
Ölü mabetlerin içinde böğürtlenler
Kırmızı ve koyu alevli meyvalarını
Kök salmış karanlıktan çekerler
Köpüklü toprağın şarabı
Uçan arıları boğar
Ve bereketli mahsül senelerini
Hatırlar köylüler

Şöyle bir bakıverdik mi
Açılır ovalarda geniş damarlar
Dalga sahilleri yalar
Aslanlar Geyikler Güvercinler
Saf rüzgârlarla titreyişken
Çocuklarının Bahar gibi doğumlarına bakarlar
Ve cömert kadın ana
Hayat verir şehvete
Dünya rengine bulanır
Doğum ölümü karşılar

Şöyle bir bakıverdik mi
Eski hayatla tutuşur duvarlar
Yeni hayatla tutuşur duvarlar

Tabiatın beşiğinden uzakta
Yükseklerde yükseklerde günahsız
Fecre girmiş gökyüzü
Devamlı bir yapraktan
Daima daha esir ve daha kraliçe
Senin gülen ve hıçkıran
İnce çehreni yıkar

Şöyle bir bakıverdik mi
Sen aydınlık ben karanlık
Gör bak her yerde rüzgâr ve arzu
İlk ve son rüyayı yaratır.

Şiire Dâir

Samih Yertut

Şiire dâir, hemen hergün gazete ve mecmua sütunlarını dolduran ve türlü fikirleri müdafa eden yazılara tesadüf etmekteyiz.

Biz, burada şiir anlayışı hakkında muhtelif görüşleri inceleyip bunlardan elimizden geldiği kadar bir netice çıkarmaya çalışacağız.

Vezin ve Kafiye uzun zaman bir yazının şiir telakki edilmesi için riayeti mecburi bir vasıta sayıla gelmiştir.

Halbuki şiir, mukadderatını ne vezin ve kafiye ve nede serbestiye istinat ettiren bir ses ve kelime kümesi değildir.

Filhakika vezin ve kafiye ile kaleme alınan bir his veya heyecan şiir sayılmayacağı gibi, kullarıla kullanıla köhnelemiş sanılan vezinlerden de şaheserler yaratabilirler. İşte valery.

Evet, çok müstemel vezinlerle şiirler yaratıla bileceği gibi en az kullanılmış kalıplarla bir sürü şiirekler karalanabilir.

Ama, vezin ve kafiye diye bağıranlara da susunuz derim. Nasıl demem, şu son yıllarda serbest vezinle öylesine şiirler kaleme alındığı insan tadına doyamıyor. Bakınız Oktay Rifatın

«Gün sonu konuşmasından» aldığı şu parçaya:

Benzemezler insandostlarıma
Ağaçlar gölgesini esirgemez;
Güneş köpekten daha sadık;
Dizlerime sıçrar, ellerimi ısıtır,
Karşılık baklemeden.
Hele kuşlar!
Avcılara bile kin beslemezler.

Vezin ve Kafiye'nin şiir için zaruret olduğunu iddia edenler, bir yazının vezin ve kafiyesiz şiir vasfını alamayacağına inananlar, yukarıda ki parçanın zevkini tadamamaktan mahrumdurlar.

Bir kısım yazarlar vezin ve kafiye'nin tamamen aleyhindedirler. Onlara göre ses tenevvüü ancak serbest vezinle temin edilebilir. Emil Henriot (şair vezin ve kafiye öylesine hakim olmalı ki, hiç baskı altında kalınmamış hissini vermeli) der. Ve vezne hakim olmayı bir şair için esas telâkki eder.

Herhangi bir his veya heyecan ölçülü olarak kaleme alındığı zaman, serbest vezne taraf olanlara göre meydana getirilen eser sunidir ve ses tenevvüünden mahrumdur. Böyle düşünen bir birkimse, Necip Fazılın :

Kimbilir nerdesiniz
Geçen dakikalarım
Kimbilir nerdesiniz
Yıldızların korkarım
Düştüğü yerdesiniz
Geçen dakikalarım.

Mısraları ile başlayan şiirin deki ses ve ruhun yüksekliğini anlayamayacaktır.

Şiir vardır, aruzla yazıldığı için güzeldir. Şiir vardır, hece ile yazıldığı için güzeldir. Şiir vardır, serbest vezinle yazıldığı için güzeldir.

İşte herhangi bir heyecan veya duyguyu en güzel şekilde ifadelendirerek şiirleştirmek hakiki şaire nasip olan bir iştir.

Şairin hisleri bazan veznin kanatlarına takılıp insana sihirli diyarlarda bir hülya alemi yaşatır. Bazanda kafiyesiz mısralardaki ses değişikliği ve serbesti insana hürriyet kadar tatlı ve cazip demler tahattur ettirir.

Velhasıl şekil, yani şiirin dış görüntüsü, şairin hislerini en iyi ifade edebildiği takdirde lazumludur.

Şiirin iç yapısı hakkında da çeşitli fikirler mevcuttur. Realizmin kurucusu, Flaubert, (hiç bir mana ifade etmeyen güzel bir mısra, bir mana ifade eden fakat daha az güzel olan bir mısradan çok üstündür.) diyor.

Hakikat halde şiirde mana-dan maksut olan nedir?

Cenge Giderken

(Mehmetçiğin ağzından)

Anacığım !
Hazırla torbamı gidiyorum !
Seni,
Bacımı,
Hakka emânet ediyorum.
Ezân vakitleri dua et !
Zafer için.
Dönerim, amma dönmem ;
Ağlama için, için . . .

**

Eğer paradan yana,
Sıkıntı çekerseniz ;
Satıverin pazarda "KARA KIZ" ı(*)

**

Memiş dayıma söyle ;
Kezibânı satmasın.
İstemem yüreğine,
Hicran gire üzüle.
Hoş baksın ağlatmasın,
Geliriz belki, harman bitimi,
Güle, güle . . .

Falk Salim ÖZYURT

(*) Kara İnek.

Şiir dış ve iç yapısı bakımından sanat eseri olması itibarı ile bir güzelliğin ifadesidir.

Güzel, bizatihi güzeldir. Eseri güzel yapan yalnız ne mana ve nede şekildir. Eseri yaşatan ve eser yapan ondaki ruhtur.

Şiirde şekil ve mana o tarzda kaynaştırılmalı ki bir ruh yaratıla bilsin..

İşte, kanaatimizce şiiri, şiir yapanda bu ruhtur.

Şiir ve Musikinin doğuşu

Cemal Saner

Dünya çoktan yaratılmıştı.
Ve büyük kudretile Tanrının
Güneşe bağlanmış, boşluğa fırlatılmıştı.
Bereket doluydu hava, su ve toprak.

Ademle Havva, henüz Cennetten
Arza kovulmuştu, çırl çıplak.
Mahrem yerlerine örterek birer yaprak
Bir birine bakıştılar şaşkın, şaşkın :
Pek acı bir cilvesiydi bu, aşkın . .

Önce Cennet sonra Serendip, Seylan.
Havva yüreğinden vurulmuş bir ceylan,
Ademde, büyük günahın korkusu,
Yaratmıştı bir cehennem uğultusu . .

Dünya çoktan yaratılmıştı.
Donanmıştı gök, deniz ve toprak ;
Süslenmişti yılı ; dört mevsim ;
Günü ; Gece, gündüz, fecir ve şafak.
Güneş ; daha hayat verici ve sıcaktı.
Yıldızlar ; daha ıslıl ıslıl,
Ay ; daha iri ve parlaktı
Şimdikinden.

Dünya çoktan varolmuştu.
Donanmıştı gök, deniz ve toprak;
Rengârenkti ve kokularla dolmuştu
Her çiçek, her ağaç ve her yaprak.
Güneş altında parlıyordu gümüş kanatlar,
Saadet içinde, geliyor gibiydi dile
Bütün hayvanlar ve nebatlar.
Yaşamanın büyük sevinci kaplamıştı
Küçücük böcekleri bile . .
Esrar ve hikmet dolu dünyadan
Yükseliyordu göklere, büyük bir şükran
Ve her şey ibadet ediyordu Tanrıya.

Ademle Havva tutulmuştu yürekten bir ağrıya.
Onlara büyük bir fitnelik etmişti yılan :
Önce Cennet sonra Serendip, Seylan.
Cennetten uzak bu madde alemi,
Ağlattı için için Havva ile Ademi.

Adem yalvardı Tanrıya ve ağladı :
"Senden uzak, yoktur bu hayatın tadı.
"Çeşitli nimetlerle dolu şu arz ;
Senden uzak bize olacak bir maraz
Sesinden, lisanından bizi mahrum eyleme !
Sensiz bir hayata bizi mahkûm eyleme !
Tanrım ettiğim büyük günahı defterinden sil !
Benimle birlikte bedbaht olmasın bütün nesil.
Diye derin derin yalvardı ve inledi.
Bu acıklı yalvarışı yer, gök dinledi :
Dağ, taş ilk defa bir kederle dolmuştu ;
Güneşin rengi kararmış, eşya solmuştu . .

Havada, yerde : Kurt, Kuş ve denizlerde balıklar
Ettiler aynı ricayı tekrar . .

Birden bire yarılmış gibi gökler, bir ses indi :
Kürreler yerinden oynadı, her zerre sevindi.
Ademle Havvayı kaplamıştı bir titreme ;
Tanrı hitab ediyordu boynu bükük Ademe :
Ey kulum ! Dil, düşünce zekâ verdim sizlere
Hükmiğin, eşyalara Kara ve denizlere,
Marifetime uygun bir ahenk ol nak için
Fazilet ve adalet duygusu ettim telkin.
Her işiniz olacak âsan mahzun olmayın,
Güneşle ayla süslü şu sihirli sarayın
Sayısız kuvvetleri ışıkları sizlerin,
Nimetleri toprağın, havanın, denizlerin.
Dünyada benden uzak olmayasınız diye
Size kendi dilimden ediyorum hediye.
Bu dil, ilim, tefekkür dilinin üstündedir ;
Her türlü lisan onun karşısında bendedir.
İlim dili, sizlere sun'umu anlatacak,
Ömrünüze yaşamak imkânları katacak
Bu lisan kâfi değil beni anlatmak için,
Ve sihrini neş'enin, saadetin sevincin.
Bu lisan sizi bana bir an yaklaştıramaz,
Zekânızın burcundan öteye aştıramaz.
Sevgili kulum Adem sil gözünün yaşını
Ve sevgiyle kucakla hayat arkadaşını.
Dünyaya gönderdiğim her türlü kuvvet sizin ;
Sevinç sizin, zevk sizin, neş'e saadet sizin.
Ve her şeyin üstünde ihsan ettiğim lisan ;
Haşra kadar olacak sizi bana bağlayan.
Bu lisan, ömrünüzün, gönlünüzün safası,

Bu lisan, her kederin dermanı ve şifası.
Kaybedince ruhunuz, her türlü kuvvetini ;
Bu lisanda bulacak tekrar metanetini.
Sonsuz güzelliklerim doğacak bu lisanda,
Zaman, mekân eriyip haz olacak, bir anda.
Kainattan evvelki sonraki zamanların,
Kudretimde yaşayan sayısız imkânların.
Vuracak bu lisana en cazip akisleri ;
Doğacak ruhunuzda ebedilik hisleri . .
Fezayı kucaklayan Cennetlerin sahili
Melekler ve Huriler kiskanacak bu dili.
İlim, irfan, tefekkür bu dile bir basamak ;
Bu dil ilâhi nurun parladığı bir ocak.
Bu ocakta iki renk görünecek hakiki
Bunlardan biri « şiir » diğeri « musiki »

Bu gerçekler o an ilham oldu Ademe
Bir tatlı ihtizaz sirayet etti aleme
Biran cihanı bir başka ruh kapladı :
Adem gülümsedi, Havva sevinçle zıpladı.
Doğmuştu , aklın üstünde bir iksirin lezzeti ;
Hayatın zevki ve insanlığın saadeti. .

HİKÂYE

Dul Bir Bayan

Çeviren : Halide Onay

Banneville şatosunda av mevsimi sıralarındaydı. Sonbahar yağmurlu ve hazindi. Kırmızı yapraklar ayak altında çatırdıyacakları yerde, araba izlerinde, bardaktan boşanırcasına yağın yağmurlar altında çürüyorlardı. İçine girilince, sağnakların kamçılacağı büyük ağaçların altında, bir küf kokusu, su birikintilerinden, yaş çimenlerden, ıslak topraktan yükselen bir buğu insanı sarıveriyordu. Bu devamlı su baskını ile, atıcılar ikiye bölünmüş, tasalı köpekler, kuyrukları sarkık ve tüyleri sırtlarına yapışık, genç bayan avcılar ise iliklerine kadar ıslanmış olarak her akşam vücut ve kafaları yorgun bir halde eve dönüyorlardı.

Büyük salonda akşam yemeğinden sonra isteksizce tombala oynanıyordu. Rüzgâr pancurları gürültü ile sarsıyor eski fırıldakları topaç gibi fırlatıyor çeviriyordu. İşte o vakit kitaplarda olduğu gibi hikâyeler anlatmak istenildi. Fakat hiç kimse eğlenmeli birşey bulamıyordu. Avcılar, av sürüvenleri anlatıyorlar, Şehrazatın bu husustaki muhayyelesini aslâ keşfedemiyen kadınlar ise boş yere kafalarını yoruyorlardı.

Bu eğlenceden artık vazgeçileceği sırada genç bir bayanın dikkatini, kız kalmış yaşlı bir halanın, farkında olmadan oynadığı elinde, her zaman gördüğü fakat üzerinde hiçbir zaman düşünmediği, sarı saçlardan yapılmış küçük bir yüzük çekti.

O vakit, yüzüğü hafifçe parmağının etrafında döndürerek:

"Allah aşkına söyle, hala dedi bu

yüzük nedir? İnsanın çocuk saçı diyeceği geliyor..." Yaşlı kız kızardı, sonra sarardı; nihayet titrek bir sesle: "Bu o kadar 'hazin, o kadar hazindirki ondan hiç bahsetmek istemem.

Hayatımın bütün bahtsızlığı işte bu yüzükten geliyor. O zamanlar çok gençtim ve hatırası bende o kadar acı izler bıraktı ki, her sefer onu ağlamadan anmak elimden gelmiyor.

Derhal hikâye öğrenilmek istendi; Fakat hala reddediyordu. Nihayet o kadar rica ettilerki, dayanamadı anlatmağa karar verdi.

"Bugün bütün fertleri hayata gözlerini yummuş olan Santize ailesinden sık sık bahsettiğimi hepimiz duymuşsunuzdur. Ben bu evin son üç erkeğini tanıdım. Her üçüde aynı tarzda öldüler. İşte sonuncunun saçları. Benim için intihar ettiği zaman 13 yaşında idi. Bu size pek garip görünür değil mi?

"Oh! bu bambaşka bir soydu, isterseniz deli diyebilirsiniz. Fakat bnnlar sevimli deliler, aşk delileriydi. Babadan oğula kadar hepsinin de şiddetli ihtirasları, bütün benlikleriyle kendilerini en heyecanlı işlere, müteassıp sadakatlere, hatta cinayatlara sürükliyen büyük hamleleri vardı. Bu onlarda, bazı kimselerde görülen ateşli sofuluk gibi ikinci bir dindi. Bu dinden olanlarla salon adamları aynı hamurdan değildirler. Akraba arasında "bir Santeze gibi âşık" denildi mi artık o kimseyi görmeğe lüzum yoktu. İnsan ne olduğunu keşfediverirdi

Hepsininde alınlarına düşen bukleli saçları, kıvrıkcık sakalları, ışıkları içimize girince neden olduğunu bilmeksizin sizi alt üsteden iri iri gözleri vardı.

"İşte tek hatırasını gördüğünüz büyük babası, bir alay maceradan düellolardan, kadın kaçırmalardan sonra 65 yaşlarına doğru çiftçisinin kızına delicesine tutuldu. Ben onların her ikisinide tanıdım. O, sarışın, solgun ağır konuşması, yumuşak sesi, tatlı bakışlarıyla zarıf bir kızdı. Ba kışları o kadar tatlı idiki insana Meryem' inkini hatırlatıyordu.

Yaşlı bay onu evine aldı. Ve ona o kadar bağlandı ki, yanından bir dakika ayrılamaz oldu. Bu evde aşk öyle tabii bir hal almıştı ki, bayın aynı şatoda oturan kızı ve gelini bunu hiç yadırgamıyorlardı. Sevgiden bahsedildiği zaman hiç birşey onları hayrete düşürmüyordu. Şayet onların önünde muhalefete uğramış meyillerden ayrılmış âşıklardan, hatta ihanetten sonraki intikamlardan bahsedilirse, her ikisi de aynı üzgün tonla : oh ! diyorlardı, işin bu raddeye varması için falan veya filân kimbilir nakadar ızdırıp çekmiş olmalıdırlar. Kalp meseleleriyle ilgili dramlara acıyorlar bu hususta ucu cinayete varsa dahi, hiç birşeye kızmıyorlardı.

"Vaziyet böyle iken, bir sonbaharda av için davetli genç bir adam bay da Gradıllı genç kızı kaçırdı. Bay Santeze hiç birşey geçmemiş gibi sü-kûnetini bozmadı. Fakat bir sabah onu, köpek kulesinde, köpeklerin ortasında asılmış buldular.

"Oğluda, 1841 de Paris'e yaptığı bir seyyahatte, bir opera şantözü ta-

rafından aldatıldıktan sonra, bir otelde aynı şekilde öldü.

"Geride 12 yaşında bir çocukla bir dul, yani teyzemi bırakmıştı. Teyzem küçükle birlikte Bertillon'daki arazimize babamın yanına oturmaya geldi. O vakit ben 17 yaşında idim.

"Bu küçük Santeze'in ne garip, ne vaktinden önce gelişmiş bir çocuk olduğunu kabil değil tasavvur edemezsiniz. Sanki soyunun bütün şefkat ve heyecanı bu sonuncunun üzerinde toplanmıştı. Daima hayal kurar, şatodan koruluğa giden iki yanı kara ağaç dikili büyük yolda saatlerce tek başına gezinirdi. Pencereden bu hassas çocuğu seyredirdim.

Ciddî adımlarla, elleri arkasında alını eğik yürürdü. Bazen, sanki yaşının ötesinde olan şeyleri görüyor, anlıyor, hissediyormuş gibi gözlerini kaldırmak için dururdu.

"Ekseriya, yemekten sonra aydınlık gecelerde, bana :

"Haydi kuzin hayal kurmaya ... derdi ve beraberce parkta dolaşırdık. Şu beyaz buğunun, hani ayın ağaçsız köşelere garnitür yaptığı şu pamuk gibi beyaz buharın dalgalandığı meydancıkların önünde birdenbire dururdu, ve bana, elimi sıkarak "Şuna bak, şuna bak, derdi. Ama sen beni anlıyamıyorsun, ben bunu hissediyorum, şayet beni anlasaydın çok bah-tiyar olurduk. Bilmek için sevmek lâ-zımdır,, der. Güler ve beni ölesiye seven bu-yumurcağı kucaklardım.

"Bazen de, yemekten sonra annemin dizlerine oturmaya giderdi, ona: "Haydi, teyze bize aşk hikâyeleri anlat derdi,, Ve annem de şaka olsun diye ona ailesinin bütün menkibe-

rini, babalarının gönül masallarını anlatırdı. Zira bunların doğru veya asılsız olmak üzere binlercesi nakledilirdi. Bu adamların hepsini şöhretleri mahvetti, kafalarına bunu koyuyorlar ve evin şanını yalanlamamak için neticede kendilerinede bir şeref payı çıkarıyorlardı.

"Bu müşfik veya korkunç hikâyeler küçüğü heyecanlandırıyordu. Ve bazen "Ben de, ben de onların hepsinden daha çok sevmesini biliyorum !,, diye tekrarlıyarak ellerini vuruyordu.

"O vakit bana kur yaptı. Ürkek ve çok müşfik, tuhaf olduğu içinde herkesi güldüren bir kur. Her sabah, elile topladığı çiçeklerim olurdu. Ve her akşam odasına çıkmadau önce.

"Seni seviyorum ! diye fısıldıyarak elimi öperdi.

"Ben suçlu oldum, çok suçlu, ve bu yüzden halâ durmaksızın ağlıyorum. Bütün hayatım için tövbe ettim ve ihtiyar bir kız olarak kaldım. Yahutta hayır, dul bir nişanlı, ondan dul olarak kaldım.

Bu çocukca sevgi ile eğleniyor. Hattâ onu teşvik ediyordum.

Bir erkekle olduğu gibi onunla şuh cazibeli, yüze gülücü ve vefasızdım. Bu çocuğu çıldırtmıştım. Bu benim için bir oyun ve annemle, annesi içinde neş'eli bir eğlence idi. 12 yaşında idi ! düşününüz ! kim böyle bir aşkı ciddiye alabilirdi. İsteddiği kadar onu kucaklıyordum. Hattâ ona annelerimizin okuduğu tezkerelerde yardım. O da bana mektuplarla sakladığım, ateşten mektuplarla cevap veriyordu. Kendini bir erkek farzederek aşk samimiyetimizi bir sır zannediyordu. Biz onun bir Santeze olduğunu unutmuştuk.

"Bu böyle bir yıl kadar devam etti. Bir akşam parkta dizlerime kapandı ve öfkeli bir atılışla elbisemin eteğini öperek : "Seni seviyorum, seni seviyorum, seni ölesiye seviyorum diye tekrarladı. Şayet beni aldatır; işitiyormusun ? şayet beni bir başkası için terk edersen tıpkı babam gibi yapacağım . . . , Ve insana ürperti veren derin bir sesle ilâve etti : "Ne yaptığını biliyorsun ! ,,

"Sonra, alıklaştırmış bir halde kaldığını görünce doğruldu, kulağıma erişmek için ayak burunlarında yükselerek, Zira ondan daha büyüktüm, küçük adımla tatlı bir şekilde telâffuz etti "Genevieve !,, dedi: ve.. bu sözü o kadar tatlı bir tonla, o kadar güzel ve o kadar müşfikti ki tepeden tırnağa kadar titredim.

"Eve girelim, dönelim ! diye kekeledim. Hiç birşey demedi, beni takibetti. Fakat merdivenin basamaklarını çıkmak üzere iken beni durdurdu. "Biliyorsun, şayet beni terk edersen kendimi öldürürüm. ,,

"Bu sefer çok ileri gittiğimi anladım, ve çekingen durdum. Birgün bana bu yüzden sitem ederken, ona şimdi şakalaşmak için sen çok büyüksün ve ciddî bir aşk içinde küçük, bekliyorum,, dedim.

"Böylece artık kendimi bu işten sıyrılmış farzediyordum. Sonbaharda onu bir pansiona yerleştirdiler. Ertesi yaz döndüğü zaman benim bir nişan-lım vardı. Derhal vaziyeti anladı. Sekiz gün o kadar düşünceli bir hal aldı ki âdeta endişelendim.

"9 uncu gün, sabahleyin yataktan kalkınca, kapının altından atılmış bir kâğıdı farkettilim. Hemen alıp açtım ve okudum : "Sen beni bıraktın, ve sana ne dediğimi biliyorsun, ölmemi

emrettin, senden başkası tarafından bulunmak istemediğim için park'a gel tam geçen sene, sana seni sevdiğimi söyledığım yere, ve havaya bak,,

"Deli oluyorum sandım. Çarçabuk giyindim, koştum dizlerimde derman tükenesiye kadar, işaret edilen yere kadar koştum. Küçük okul kasketi yerde çamurların içinde idi. Bütün gece yağmur yağmıştı. Gözlerimi kaldırdım ve yapraklar arasında sallanan birşey gördüm. Zira rüzgâr çok şiddetli esiyordu.

"Bundan sonra ne yaptığımı bilmiyorum. Her halde önce ulumuş, belki bayılmış ve düşmüş sonra da şatoya koşmuş olmalıyım. Yatağımda baş ucumda annemi gördükten sonra aklım başıma geldi.

"Bütün bunları korkunç bir hezeyan içinde rüya olarak gördüğüm

sondane "ya o o, Gotran?" diye kekeledim, bana cevap vermediler. Demek bu doğru idi.

"Onu tekrar görmeğe asaret edemedim. Fakat sarı saçlarından uzun bir tutam istedim. o... o... iş... te,,

"Ve yaşlı kız titreyen elini ümitsiz bir jestle uzatıyordu. Sonra birkaç kere burnunu sildi gözlerini kuruladı ve tekrar söze başladı.

"Sebebini söylemeksiziniz izdivacı mı bozdum. Ve daima du.. dul bu 13 yaşındaki çocuktan dul olarak kaldım,, Sonra başı göğsünün üzerine düştü. Düşünceli yaşlarla uzun uzun ağladı.

Uyumak için herkes odasına çekilirken rahatı bozulan iri yarı bir avcı komşusunun kulağına :

Bu derece hassaslaşmak diye fısıldadı, Pek hazin değil mi !

19 MAYIS

Samsun Halkevinin aylık Kültür ve Sanat Dergisi

İleri fikirli ve güzel baskılı bu dergi, bölgesel yazırlarla Samsun'un her karış toprağının altındaki sırları ve üstündeki eserleri ilim âlemi önüne vesika halinde seren bir yayımdır.

Folklöre, Kültüre, Sanata ve çeşitli konulara dair yazılar çıkan **19 Mayıs** dergisi memleketin her tarafında istekle okunmaktadır.

Şehrimizin bu biricik yayımı kütüphanelerinizi zenginleştirir. Çocuklarınızın içinde yaşadıkları tabii ve sosyal muhiti tanımalarına yardım eder.

Her ay alınız ve abone olunuz. Reklamınızın her tarafta görülmesini ve okunmasını istiyorsanız bu dergiye veriniz.

HULUSİ ŞEN HAMİ TAŞAN

Kollektif Şirketi

VOLVO

Kamyonlar

Otomobillerde 2000 - 3000 kilometreye kadar bozulmıyan süper rafınaj

GREM OIL Madeni yağları

Motosiklet, Bisiklet, Süt makinaları, Yangın söndürme cihazları, Otomobil Buzdolabı, lastikleri
Iskele caddesi No, 35-37

LÜKS

Radyo, Gramofon, Plâk, Buz dolabı,
Bisiklet, Ütü, Müzik alâtı

CEVAT ÖZLÜ - KEMAL SEZEN

Gazi caddesi No. 68 — Samsun

Hamamiler

Dünya çapında şöhret kazanmış muh-
telif tiplerde **Philips** Radyoları satışa
çıkarılmıştır.

HAMAMİLER — Gazi caddesi — Samsun

Müjde... Müjde... Müjde...

Kadın Terzisi

İyi bir elbise ve şık bir Mantoya sahip olmak
istiyorsanız İstanbul'dan en son modellerle dönen
Adil Ertekine koşunuz.

Salih bey caddesi No. 22 Samsun

İmtiyaz sahibi ve Yazı işlerini fiilen idare eden : **Ömer Orhun**

Basıldığı yer - Samsun Matbaası

T. C.
Z İ R A A T B A N K A S I

Yurdumuzun dört köşesinde yayılmış bulunan sayın
müşterilerini memnun edebilmek için onlara belli bir yerde,
belli bir evi, arsayı değil istedikleri yerde,

İstedikleri

E V İ

ARSA Y I

TARLAYI

Beğendikleri EŞYAYI

Edindirmek imkânlarını sağlamağı düşünmüş

1949 İkramiye Tutarını

300.000 l i r a y a

YÜKSELTMİŞTİR

4 Çekilişin her birinde

25.000

10.000

5.000 liralık

**ikramiyelerden başka 1000 lira ile 50 lira
arasında muhtelif miktarda 458 ikramiye vardır.**

**Çekilişler : 28 Şubat, 30 Mayıs, 31 Ağustos,
30 Aralık**

İkramiyelerden faydalanmak için keşide yapılacak ayın
üçüne kadar vadesiz tasarruf hesabında 100 lirası bulunmak
ve bu miktarı çekiliş tarihine kadar devamlı şekilde muhafaza
etmek kâfidir. Aynı müddet zarfında hesaplarında 100 liradan
fazla bir bakiyeyi muhafaza edenler her 500 lira için ayrı bir
kur'a numarası alırlar.

Fiyatı 30 Kuruş